

Den militära krishanteringen

Den militära krishanteringen utgör en del av utrikes- och säkerhetspolitiken, som enligt reglementet för statsrådet hör till utrikesministeriets ansvarsområde. Den militära krishanterings- och fredsbevarande verksamheten hör för sin del till försvarsministeriets ansvarsområde. Den militära krishanteringen är också en av Försvarsmaktens tre lagstadgade uppgifter. Staten har under åren 2000–2012 använt totalt över en miljard euro budgetanslag för militär krishantering. I den ordinarie budgeten för år 2013 anslogs för militär krishantering 123 miljoner euro, av vilket ca 63 miljoner euro (51 %) i utrikesministeriets förvaltningsområdes huvudtitel, och ca 61 miljoner euro (49 %) i försvarsministeriets förvaltningsområdes huvudtitel.

Huvudfrågan vid revisionen var, om styrningsförfarandena i den militära krishanteringen har stött ett framgångsrikt verkställande av den militära krishanteringen. Huvudfrågan uppdelades vidare på fyra delfrågor, som behandlade den militära krishanteringens måluppställande och rapportering, hörandet av riksdagen, planeringen och uppföljningen av ekonomin och upphandlingsförfarandet samt verkställandet av en övergripande krishantering. Vid revisionen utvärderades inte hur krishanteringsoperationerna hade lyckats.

Som svar på huvudfrågan anser revisionsverket, att styrningsförfarandena i den militära krishanteringen är skäligen fungerande, men att de alltjämt kan klart förbättras och på så sätt bli ett bättre stöd för ett framgångsrikt verkställande av den militära krishanteringen.

På basis av revisionen är de för krishanteringen uppställda målsättningarna inte täckande, tillräckliga och logiskt bundna till varandra. I dokument på statsrådets nivå framförs den militära krishanteringens syfte som en del av utrikes- och säkerhetspolitiken, och i dem kan ses de omfattande utvecklingstrenderna i den militära krishanteringen. I de riksdagsdokument som behandlar operationerna berättas varför operationerna överhuvud verkställs, men till övriga delar är presentationen av målsättningarna osystematisk. Utgående från det skriftliga material som riksdagen har fått är det svårt att sluta sig till, varför det är viktigt att medverka i just ifrågasvarande operation och vilken dess betydelse är för den finländska krishanteringen som helhet. Också Försvarsmaktens strävan att upprätthålla och utveckla den militära prestationsförmågan med krishanteringen som ett verktyg framgår svagt ur måluppställandet i riksdagsdokumenten.

Om den militära krishanteringens rapportering har rapporterats årligen i statens bokslutsberättelse och i regeringens åtgärdsberättelse samt i åt riksdagens utrikesutskott givna översikter av krishanteringens. Därtill har statsrådet rapporterat i ministeriernas och Försvarsmaktens verksamhetsberättelser och Försvarsmakten internt i sin årsberättelse samt i rapporter om operationerna. Trots de flertaliga kanalerna för rapportering ger inte rapporteringen en bild av den militära eller övergripande krishanteringens resultat. Inte heller om hur enskilda operationer har lyckats har rapporterats offentligt i efterhand, trots att riksdagens utrikesutskott uttryckligen har framhållit betydelsen av en utvärdering av verkningarna.

Statsrådet har hört riksdagen med redogörelse- och utredningsförfaranden angående deltagandet i operationerna i enlighet med lagen om militär krishantering. Faktainnehållet i de av statsrådet lämnade utredningarna och redogörelserna har inte varit av jämn kvalitet och gott. De för operationerna uppställda målsättningarna har inte framförts klart. De med tanke på valet av förfarande med hörande och riksdagens överväganden viktiga riskbedömningarna av operationerna har ofta presenterats ytligt, och riksdagens utrikes- och försvarsutskott har också ofta påpekat detta för statsrådet. Riskbedömningarnas kvalitet har ändå inte förbättrats. Också i presentationen av ekonomiska uppgifter om operationerna finns klart rum för förbättring, emedan riksdagen inte på basis av de lämnade uppgifterna har fått en bild av operationernas totala kostnader eller av hur kostnaderna fördelar sig på skilda år.

På basis av de operationer som valts ut för revisionen har Försvarsmakten gett adekvata instruktioner om skötseln av finanserna vid krishanteringsoperationerna. Försvarsmakten har också följt upp skötseln av finanserna vid operationerna i enlighet med ekonomistadgorna. Rapporteringen har emellertid inte svarat mot exaktheten hos specificeringen i operationsplanen. Den bristfälliga rapporteringen av utfallsdata kan hämma planeringen av resurser för kommande operationer. I samband med kassusoperationerna granskades också förfarandet vid upphandlingen av Atalantaoperationens fartygsserviceavtal. Enligt granskningen gjordes upphandlingen inte i enlighet med lagen om offentlig upphandling och så, att upphandlingslagens syfte, en lönsam användning av offentliga medel, hade förverkligats.

Statsrådet har gjort upp en övergripande krishanteringsstrategi på det sätt som riksdagen har förutsatt. I den år 2009 uppgjorda övergripande krishanteringsstrategin uppställdes som målsättningar att stärka ett övergripande närmelesätt i den finländska krishanteringsverksamheten. Den militära och den civila krishanteringens samt utvecklingssamarbetet och det humanitära biståndet borde enligt strategin koordineras inbördes så att den bästa möjliga sammantagna effekten och hållbara resultat uppnås.

Enligt revisionen har statsrådet endast delvis vidtagit utvecklingsåtgärder enligt strategin för att uppnå en övergripande krisantering. Ramarna för att stärka ett övergripande närmelesätt existerar emellertid.